

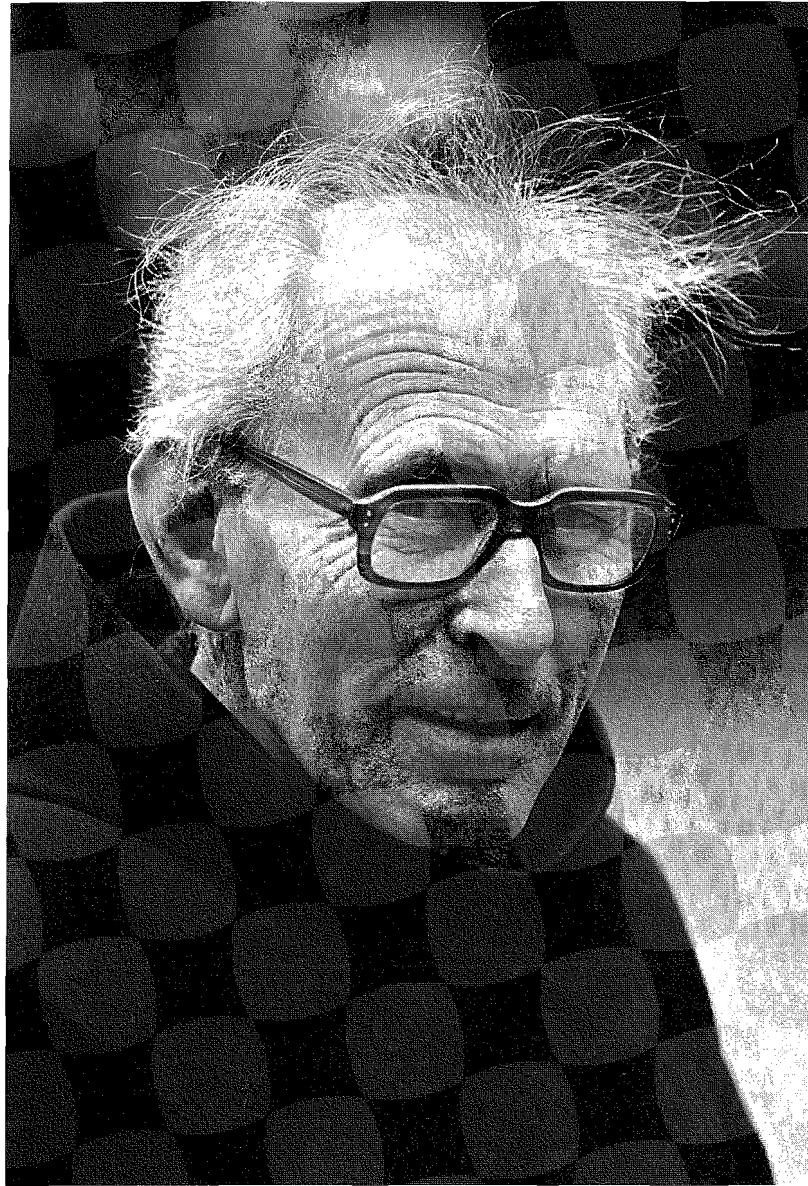
IN MEMORIAM PATER DR. REMIGIUS DIETEREN O.F.M.

Op 15 december 1995 overleed op tachtigjarige leeftijd Pater Dr. Remigius Dieteren O.F.M. Hij genoot binnen en buiten de provincie Limburg grote bekendheid. Als zoon van een mijnwerker die al op jeugdige leeftijd als gevolg van een bedrijfsongeval was geconfronteerd met grote zorgen door het wegvallen van zijn inkomen, was Dieteren van jongsaf bekommerd over het lot van de mijnwerkers. Opbouwende kritiek was zijn merkteken. Met Cobbenhagen en Poels, personen die rond het einde van de Tweede Wereldoorlog in katholieke kring de toon zetten, was hij er van overtuigd dat alle economisch handelen menselijk handelen was, onderworpen aan de ethische wetten van God.

Precies omdat hij priester was geworden, meende Pater Remigius zich voor het welzijn der arbeiders te moeten inspannen. Hij voelde zich iemand "die door God was aangesteld als wachter voor Zijn volk". Zonder een leefbare samenleving, zonder welzijn zouden velen verloren lopen, als mens en als christen.

Dadelijk na de Tweede Wereldoorlog begon hij zich in te zetten voor de arbeidersbeweging. Nog voor de bevrijding van heel Nederland een feit was, verschenen de eerste artikelen van zijn hand. Het waren pleidooien voor sociale gerechtigheid, verdediging van de vrede en herstel van de christelijke beschaving. Systematisch moest worden gewerkt aan de realisering van de katholieke sociale leer, in 1891 neergelegd in de pauselijke encycliek *Rerum Novarum*. Vóór de oorlog was dit proces niet voltooid. Er moest nog veel worden gedaan.

Systematisch werken aan een betere toekomst betekende tegelijk ook omkijken: wat hebben we met zijn allen gedaan, waar staan we nu, hoe kunnen wij op basis van het bereikte verder? Tot zijn schrik stelde hij vast dat in kringen van de Limburgse katholieke arbeidersbeweging nog nooit iemand had teruggeblikt. Niet alleen was er nooit een wetenschappelijk verantwoorde regel over ontstaan en ontwikkeling van de Limburgse katholieke arbeidersvereniging verschenen, erger nog: de samenhang tussen de verschillende initiatieven bleek uit het zicht geraakt.

Voor geschiedvorsing had men in die kringen niet de geringste belangstelling. De meest essentiële papieren waren verscheurd of tijdens de wereldoorlog verbrand uit angst dat de Duitsers de ledenlijsten zouden misbruiken en de bestuurders vervolgen.

Toen hij zich daarover bij Poels ging beklagen, was het te verwachten antwoord: "Remigius, dat is nu net iets voor jou". De bejaarde grondlegger van de arbeidersbeweging in de Limburgse mijnstreek zal niet hebben verwacht dat zijn bezoeker die woorden levenslang ter harte zou nemen. In 1947 lanceerde Dieteren de gedachte aan een "Sociaal Archief": op één plek dienden de spaarzame restanten van de opbouw van een nieuwe samenleving in Limburg sinds 1900 te worden bijeengebracht en bestudeerd. Na anderhalf jaar voorbereidingen werd in 1949 het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg ten doop gehouden. Veertig jaar lang zou Remigius Dieteren zijn creatie als secretaris blijven dienen.

Onmiddellijk nadat de organisatie op poten stond, zette hij zich aan het schrijven. In korte tijd verscheen een half dozijn boeken. Zij handelden over de geschiedenis van de Katholieke Mijnwerkersbond, over de bouw van vele duizenden arbeiderswoningen onder leiding van de woningbouwcorporatie "Ons Limburg", over het totstandkomen van het ziekenhuis in Heerlen, over de moeite die het had gekost voor een redelijke prijs bouwgrond te verwerven ten behoeve van de arbeidershuisvesting en over de rol van de zielzorgers in de mijnstreek. Zijn hoofdwerk handelde over de migratie in de mijnstreek en de enorme bevolkingsexplosie die van kleine dorpen in korte tijd middelgrote steden maakte. Talrijke artikelen vulden deze studies aan. In het veertigste deel van de Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg werd een bibliografisch overzicht van Dieterens publicaties opgenomen, waarnaar hier kortheidshalve wordt verwezen.

In de loop van de jaren zeventig veranderde de belangstelling van Remigius Dieteren. De breuk tussen Kerk en samenleving trok hij zich persoonlijk aan. Hij zag er het dreigend failliet van zijn eigen idealen in. Vanaf 1977 tot 1994 liet hij een groot aantal artikelen en brochures het licht zien over de Kerkstructuur in Nederland. Hij vreesde dat het losser worden van de banden tussen religie en samenleving ten langen leste slechts een verlies aan welzijn zou opleveren. De diepe bekommernis over wat hij om zich heen zag gebeuren,

beïnvloedde zijn karakter evenwel niet. Hij bleef een humoristisch en aimabel mens.

Voor zijn vele inspanningen ten behoeve van de Limburgse samenleving en de arbeidersbevolking aldaar werd hij meermalen onderscheiden. Prins Bernhard reikte hem de Zilveren Anjer uit, Koningin Juliana benoemde hem tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Het Sociaal Historisch Centrum bleef hem bezighouden. Tot in de laatste week van zijn leven hield hij zich op de hoogte en voorzag hij Bestuur en Directie van waardevolle opbouwende adviezen. De vertrouwensband die hij wist te scheppen tussen alle bij het Sociaal Historisch Centrum betrokkenen zal hen tot in lengte van dagen bijblijven.

De redactie